

VERGETEN VERSLAG

de kleine ^{werde} nageroott. ~~en sedig~~

~~thierde was dit de~~

De Koede niet en de verdu

ontdoo en bing herstelde sich

spoedig. Soomige woenen

vloeg de Tonge om de hals

en werde rigante uitgedield

Engels geyrote was goed als

ik ging en de ayt veradende

spoedig in een ^{vreemde} ~~geestige~~

Ik was in Reimen v. artikel.

Was de Tonge onder hussche

kyt en heb re novit neer

hang gein en ging van de

sebe chelden v. d. 1. regde

granale. Ik ging door een

gang die by in bing berst

geheel weg was.

Elle Werners

VERGETEN VERSLAG

Colofon: Copyright © 2022 Elle Werners

Mijnbestseller.nl

Tekening op de cover: Gerard Gerrits

Foto's en plaatjes uit het familiearchief

Vormgeving binnenwerk: Elle Werners

lode van geen lyk het
Rome loofje. En ~~verloof~~
ben ik in de St. Jacob van de
Wolven gegaan van 11 uur.
Dit Kerkerok verquet ik voort
meer. Dit beje was alles ruitje
van een ^{allegorische} ~~overdoet~~ ^{allegorische} ~~overdoet~~
Lanaan. ^{allegorische} ~~overdoet~~ ^{allegorische} ~~overdoet~~
Lanaan? De quisten of t'altan
bleef hien. Wy bleven ook hien,
ritten en stelde ons onder Guds
beschermy. De rechte ~~van de~~
rende het Kerkgelou mit de
straat op. Van het eynde voutje
was die ik vooicallig loys
de hien van de ~~rechten~~ ~~gegan~~
We boorde later. En ~~sluyf~~
ling luettgewelt. En ~~sluyf~~
was meergelout met 10 bonnen
dieft by de Water tone en
Gianpote weg. En vane 30 dooch
Vele hien totaal vernield

Over het oorlogsverslag van mijn vader

Naarmate ik ouder werd begonnen de herinneringen aan mijn eerste levensjaren zich aan mij op te dringen.. Ik wist dat mijn vader oorlogsverhalen noteerde in een schriftje. Na enig zoeken en navragen kwam ik dankzij mijn jongste zus het document op het spoor. Vervolgens kreeg ik de kopietjes, die mijn oudste zus voor mij verzorgde. Keurig gedrukt, maar bijna onleesbaar. Ik was razend nieuwsgierig naar de inhoud. Ze deed er een briefje bij: 'Papa heeft het op twee notitieblokjes geschreven, en heeft dat later in een schriftje overgeschreven. Eén gedeelte zat met een nietje vast, andere velletjes zijn los. Ik ga ze sorteren na kopiëring...' Met potlood geschreven op - deels gelinieerd - deels ruitjespapier -. Veel teksten waren doorgestreept. Enkele losse blaadjes maakten het lastig om de volgorde te bepalen; en bijna nergens gedateerd! Een MONSTERKLUS.

In tegenstelling tot het nauwgezet bijgehouden dagboek van een stadgenoot. Zo kwam ik toevallig het boekje tegen van de Bosschenaar Jos Verstraeten. Geschreven in exact dezelfde periode. 'STORM OVER DEN BOSCH'.(Dagboek over de Eindstrijd van de Bevrijding van 's-Hertogenbosch. Eigen beheer, 1944.) Jos Verstraeten woonde aan de Citadellaan en hield vanaf 9 september 1944 nauwkeurig zijn dagboek bij.

Ik realiseerde me plotseling dat op 9 september deze twee Bosschenaren op hetzelfde moment een bloknoet gepakt moeten hebben en een pen of potlood. Met het voornemen om vanaf dat moment alles op te schrijven. Zonder elkaar te kennen! Daar zijn ze mee doorgedaan tot en met vrijdag 27 oktober! Dus ook op hetzelfde moment gestopt! De verhalen lopen volledig synchroon.

Jos Verstraeten begint met : 'Een striemende najaarsregen jaagt over het oude marktplein van Brabants hoofdstad dat op deze Zaterdag een troosteloos beeld biedt.' Op precies dezelfde dag begint het verslag van mijn vader. Dat kan ik afleiden uit het vervolg van het verhaal.

Na het verloop van de middag beschreven te hebben gaat hij op blz. 4 verder met: 'Kort voor acht uur, dat is het tijdstip, waarop de burgers van de straat moeten, worden bekendmakingen aangeplakt: 'Morgen om 7 uur moeten alle mannen van 18 tot 45 jaar zich melden op het Stationsplein. Schoppen en houwelen dienen meegebracht te worden'. Mijn vader schrijft in zijn verslag over dezelfde maatregel: 'met schop en pikhouweel...'

Jos: 'Op de hoeken van de straten groept de bevolking bijeen en bespreekt deze nieuwe terreurmaatregel. Al spoedig weet men, waar het om gaat: stellingen maken achter de Maas, waarschijnlijk in Zaltbommel. Met een extra-trein zullen de mannen erheen gebracht worden'.

Vervolgens gaat hij verder met: Zondag 19 september. 'Prachtige wolkenformaties drijven statig over het wijde Brabantse land. Maar vóór het station verzamelt zich tegen zeven uur in de morgen een opgewonden menigte. Een paar honderd man tussen de 18 en 45 jaar heeft zich gemeld op de oproep, welke gisteravond laat bekendgemaakt is. De rest van de mannelijke bevolking van Den Bosch heeft zich 'gedrukt'.